

รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในประเทศไทย

Development Forms of Homestay Community Enterprise in Thailand

สุธี โกสิทธิ์¹ ตราดุลย์ นรนิติผดุงการ² นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์³

Sutee Kosit, Tradul Noranitiphadungkam, Nalaumon Anusonphat

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในประเทศไทยเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ประกอบด้วย บทความวิจัยและวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ เอกสารเผยแพร่ของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความเป็นตัวแทน และมีความหมายชัดเจน จำนวน 15 ฉบับ และแนวคิดทฤษฎีต่างประเทศ จำนวน 15 ฉบับ รวม 30 ฉบับ ผลการคัดเลือกเอกสารที่นำมาสังเคราะห์ที่ดีที่สุด จำนวน 23 ฉบับ ผลการศึกษาพบว่า มี 6 รูปแบบ ดังนี้ 1) รูปแบบการจัดการสินค้าและบริการ มีการสร้างมูลค่าเพิ่มในการให้บริการโฮมสเตย์พัฒนาปรับปรุงห้องพักและบริเวณโดยรอบให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน เน้นการสร้างอัตลักษณ์ให้เป็นที่รู้จัก โดยอิงกับประวัติศาสตร์ชุมชน 2) รูปแบบด้านการตลาด มีการพัฒนาสร้างแผนที่เดินที่สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ชุมชนเพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางการตลาดได้ง่ายขึ้น จัดที่พักโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดท่องเที่ยวแบบดิจิทัล 3) รูปแบบด้านการประชาสัมพันธ์ มีรูปแบบพัฒนาสื่อออนไลน์ที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ที่พักโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายช่องทาง 4) รูปแบบด้านกฎหมาย มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 ประกาศกระทรวงกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551 ประกาศมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 5) รูปแบบด้านการจัดการความรู้ มีการสร้างเครือข่ายการจัดการความรู้ระหว่างรัฐกับชุมชนที่ประกอบ

Received: 2021-10-06 Revised: 2021-11-03 Accepted: 2021-11-03

¹ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Community and Social Development Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

² สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Program in Laws, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: analaumon@aru.ac.th

³ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชนและสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Community and Social Development Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

กิจการวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น มหาวิทยาลัยกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาศูนย์เรียนรู้ที่ใช้ผลิต สาธิต และถ่ายทอดเทคโนโลยี 6) รูปแบบด้านวัฒนธรรม มีรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยในวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

คำสำคัญ (keywords): การพัฒนา; วิสาหกิจชุมชน; โฮมสเตย์; ประเทศไทย

Abstract

This article aims to study the model of community enterprise development for homestay accommodation in Thailand. It is a documented research consisting of published research articles and academic articles. Related government publications Related policy information, research and thesis. Criteria for selecting relevant documents consist of accuracy credibility representation The results of the selection of 23 documents that were best synthesized were found. Added value is created in homestay services. Develop and improve the rooms and surrounding areas in accordance with the way of the community. Emphasis on creating identity to be known Based on the history of the community 2) Marketing style It has been developed to create a walking map that is consistent with the history of the community for easier access to marketing attractions. Arrange homestay accommodation in community tourist attractions that are ready to enter the digital tourism market. 3) Public relations model. There is a more modern online media development format. To increase the number of tourists and promote homestay accommodation in various tourist destinations 4) Legal forms The Hotel Act B.E. 2547 has been complied with, the Notification of the Ministry of Prescribing Types and Criteria for Hotel Business B.E. 2551, the Thai Homestay Standards Act B.E. 2522, the Building Control Act B.E. 5) Knowledge Management Model There is a network of knowledge management between the state and the community that operates community enterprise homestay accommodation in tourist attractions such as universities and communities. local government organization as well as developing a learning center for production, demonstration and technology transfer. There is a development model for community enterprises, homestay accommodation in tourist attractions in Thailand in a unique cultural tradition.

Keywords: Development; Community Enterprise; Homestay; Thailand

บทนำ (Introduction)

การกำหนดแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปโดยจะต้องมีความสอดคล้องและเกิดประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่าย รวมทั้งต้องมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การท่องเที่ยวเพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเหล่านี้เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์อันเนื่องมาจากการมีรายได้สำหรับการดูแลรักษาพื้นที่การสร้างงานให้ชุมชนหรือท้องถิ่นและการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติ ซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นที่ดีขึ้น (Bhatia, 1983 ; Hector, 1990 ; Elizabeth, 1991 ; The Ecotourism Society, 1991) การท่องเที่ยวแนวใหม่ที่ดำเนินการบนแนวคิดของการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ โดยชุมชนจะมีบทบาทเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนตั้งแต่การดำเนินกิจกรรม การควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว การจัดการที่ค่อนข้างซับซ้อนวิธีชุมชนของคนในท้องถิ่น มีเสน่ห์และเอกลักษณ์เฉพาะตัว การสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่กิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบที่เรียกว่า โฮมสเตย์ นั้น สามารถสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี (กาญจนา สุคันธสิริกุล, 2558)

ในปี 2561 มีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาจำนวนมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ จีน อาเซียน ยุโรป ตามลำดับ จำนวนนักท่องเที่ยวขยายตัวในเกือบทุกภูมิภาค ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พบปัญหาเศรษฐกิจและความขัดแย้งในภูมิภาค และภูมิภาคโอเชียเนีย และปัญหาเศรษฐกิจที่มีการลดเที่ยวบินของไทย อีกทั้งนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอเมริกาใต้ที่มีการชะลอตัวเนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาความเชื่อมั่นของชาวอเมริกัน รวมถึงการชะลอตัวของนักท่องเที่ยวในเอเชียใต้ทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวในครึ่งปีหลังลดลง (World Tourism Organization, 2562) นอกจากนี้การท่องเที่ยวชุมชนยังส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีข้อมูลในเชิงปริมาณว่าจำนวนผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวยังมีจำนวนจำกัด การเติบโตทางเศรษฐกิจจึงเกิดขึ้นเฉพาะกลุ่ม ปัญหาด้านการสร้างความตระหนักการท่องเที่ยวชุมชน ความภาคภูมิใจของคนในชุมชนเพื่อนำสู่การมีส่วนร่วมให้คนกลุ่มใหญ่เข้ามาร่วมขับเคลื่อนยังมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรในชุมชนทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2559) รายงานข่าวจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ระบุว่า ได้สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยว 11 เดือนแรกของปี 2563 ตั้งแต่เดือน มกราคมถึงเดือนพฤศจิกายน พบว่าภาคท่องเที่ยวไทยมีรายได้รวม 760,000 ล้านบาท ลดลง 1.93 ล้านล้านบาท หรือติดลบ 71.75% จากช่วงเดียวกันของปี 2562 โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าประเทศไทย 6.69 ล้านคน ลดลง 29.27 ล้านคน หรือติดลบ 81.38% จากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา เนื่องจากชาวต่างชาติสามารถขอวีซ่าประเภทนักท่องเที่ยวที่มีข้อจำกัดน้อยกว่า สำหรับรายได้จากตลาดต่างประเทศอยู่ที่ 332,000 ล้านบาท ลดลง 1.38 ล้านล้านบาท หรือติดลบ 80.59% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ด้านสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศหรือตลาดไทยเที่ยวไทยในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2563 มีจำนวนผู้เดินทางทั้งสิ้น 78.32 ล้านคน-ครั้ง ลดลง 75.78 ล้านคน-ครั้ง หรือติดลบ 49.17% จากช่วง

เดียวกันของปีที่ผ่านมา และมีเม็ดเงินที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยว 428,000 ล้านบาท ลดลง 552,000 ล้านบาท หรือติดลบ 56.33% จากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา อันเป็นผลกระทบมาจากภาวะการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID 19) จึงทำให้สถานการณ์การท่องเที่ยวไทยช่วงที่ผ่านมาค่อนข้างซบเซา (กรุงเทพธุรกิจ, 2564)

ดังนั้น การจัดการท่องเที่ยวและการพัฒนาที่พักแบบโฮมสเตย์โดยใช้หลักการการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ควรมีความเข้มแข็ง สามัคคีปรองดอง และร่วมแรงร่วมใจกัน ชุมชนมีความรู้เรื่องการท่องเที่ยว มีแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่น่าสนใจ เช่น พิพิธภัณฑสถานชาวบ้าน ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ ชุมชนมีวิถีชีวิตที่น่าสนใจ มีเอกลักษณ์ มีภูมิปัญญาของตนเอง ชุมชนสามารถให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์แก่นักท่องเที่ยว ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการและรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวร่วมกัน การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมีความยั่งยืน (กรวรรณ สังขกร, 2552) พร้อมทั้งสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ลูกค้าได้อย่างคุ้มค่าและเพื่อความสุขของผู้ที่เข้ามาใช้บริการเสมือนเป็นคนในครอบครัว ดำเนินธุรกิจด้วยความจริงใจ รักษามาตรฐานความสะอาด การรักษาความปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน ทำให้โฮมสเตย์บ้านสวนเป็นที่รู้จักและน่าสนใจมากขึ้นในกลุ่มของลูกค้าเป้าหมายในจังหวัดใกล้เคียงและลูกค้าที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว (สิริวรรณ เจริญภักดิ์, 2561)

ปัจจุบันปัญหารูปแบบการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์ยังมีผลลัพธ์การดำเนินงานที่ต่ำ เนื่องจากเจ้าของโฮมสเตย์หรือผู้บริหารวิสาหกิจชุมชนอาจจะยังขาดประสบการณ์ในด้านการจัดการต่าง ๆ เช่น ชุมชนขาดความมั่นใจในผลที่จะได้รับจากการดำเนินงานโฮมสเตย์ในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน ตำแหน่งการจำหน่ายสินค้าหรือบริการไม่ชัดเจน มีการสำรวจและติดตามความต้องการของลูกค้าอย่างไม่เพียงพอ จึงส่งผลให้ผลลัพธ์ในการดำเนินงานออกมาต่ำ ประชาสัมพันธ์ยังไม่ดีพอ ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์ เป็นการดำเนินงานที่เริ่มต้นจากชุมชน สมาชิกในวิสาหกิจค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมาจนสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้น ความสามารถในการปรับตัวตามเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาจึงเป็นเรื่องยาก การที่ให้ชุมชนได้เรียนรู้และสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีมากขึ้นก็จะสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี (ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์, 2562) ปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาดบริการของโฮมสเตย์ ได้แก่ การปรับปรุง คุณภาพที่พักและบริการยังสู้กับเอกชนไม่ได้ ทำได้ง่ายนักเนื่องจากมีราคาใกล้เคียงกับคู่แข่งสถานที่ตั้งของกลุ่มโฮมสเตย์ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทควรเดินทางไม่สะดวกในบางฤดูกาล ช่องทางที่ใช้ในการติดต่อส่วนใหญ่ผ่านทางโทรศัพท์บางครั้งไม่สามารถติดต่อได้ การส่งเสริมการตลาดยังคง อาศัยหน่วยงานจกภาครัฐช่วยเหลือในการจัดทำใบปลิวและฝากเว็บไซต์ไว้กับหน่วยงานต่าง ๆ บุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ และมีจำนวนไม่เพียงพอในกรบริการนักท่องเที่ยว ด้านกระบวนการ ชุมชนบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการ การดำเนินงาน หรือการสร้างรายได้จากบริการอื่น ๆ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นพื้นที่ชนบท ห่างไกลสิ่งอำนวยความสะดวก บ้านพักและสถานที่

ท่องเที่ยวอยู่ใกล้กันการเดินทางจึงต้องใช้เวลามาก และปัญหาขาดการคิดค้นรูปแบบการพัฒนา
วิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ (พิมพ์พิศา จันทรมณี, 2562)

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจ
ชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน
พัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จ มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น
และสามารถพัฒนาให้เป็นสถานที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานและคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสังเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กระบวนการวิธีการวิจัย การศึกษารูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ใน
แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย ใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงเอกสารเป็นเครื่องมือสำคัญ โดยผู้วิจัย
คัดเลือกเอกสารในระดับทุติยภูมิ คือ รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่ง
ท่องเที่ยวในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย
บทความวิจัยและวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ เอกสารเผยแพร่ของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ข้อมูล
เชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ (Wellington, 2000)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารระดับทุติยภูมิตามแนวทางของ
Scott (1990 ; 2006) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) มี
ความถูกต้อง (Authenticity) คือ เป็นเอกสารที่มาจากแหล่งเชื่อถือได้ มีความต้องถูกต้อง สมบูรณ์
สอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ตีพิมพ์ 2) มีความน่าเชื่อถือ
(Credibility) คือ เป็นเอกสารที่ปราศจากข้อผิดพลาดและการบิดเบือนข้อมูล 3) มีความเป็นตัวแทน
(Representativeness) คือ เป็นเอกสารที่สามารถแสดงรายละเอียดแทนเอกสารประเภทเดียวกัน
ได้ รายละเอียดสามารถเป็นตัวแทนกลุ่มประชากรตัวอย่างได้ และ 4) มีความหมายชัดเจน
(Meaning) คือ เป็นเอกสารที่สามารถเข้าใจได้ง่าย ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
(Mogalakwe, 2006)

3. ขอบเขตของเอกสารระดับทุติยภูมิ ขอบเขตเนื้อหาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิง
เอกสารครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) รูปแบบการจัดการสินค้าและบริการ 2) รูปแบบด้านการตลาด 3)
รูปแบบด้านการประชาสัมพันธ์ 4) รูปแบบด้านกฎหมาย 5) รูปแบบด้านการจัดการความรู้ และ 6)
รูปแบบด้านวัฒนธรรม แบ่งเป็นแนวคิดทฤษฎีภาษาไทย จำนวน 15 ฉบับ และแนวคิดทฤษฎี
ต่างประเทศ จำนวน 15 ฉบับ จำนวน 15 ฉบับ และแนวคิดทฤษฎีต่างประเทศ จำนวน 15 ฉบับ
รวม 30 ฉบับ ผลการคัดเลือกเอกสารที่นำมาสังเคราะห์ที่ดีที่สุด จำนวน 23 ฉบับ ในซึ่งผู้วิจัยได้นำ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาสังเคราะห์แนวคิดทางการจัดการที่เป็นองค์ประกอบของแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย

4. การสังเคราะห์และสรุปผลการวิจัย ใช้วิธีการสังเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงตามกรอบแนวคิดตัวแปรและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ครบถ้วน เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงเอกสาร ได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในประเทศไทย ผลการวิจัยมีพบว่า

1. รูปแบบการจัดการสินค้าและบริการ ในสภาวะการณ์ปัจจุบันประเทศไทยต้องปรับตัวในการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยการจัดการสินค้าและบริการ สร้างมูลค่าเพิ่มในการให้บริการโฮมสเตย์ พัฒนาปรับปรุงห้องพักและบริเวณโดยรอบให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน เน้นการสร้างอัตลักษณ์ให้เป็นที่รู้จัก โดยอิงกับประวัติศาสตร์ชุมชน พัฒนาโฮมสเตย์ให้สามารถเป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว วางแผน เตรียมการในรูปแบบของการจัดตั้งกลุ่มเพื่อบริหารจัดการสินค้าและบริการวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสเรียนรู้วิถีชีวิตของแต่ละชุมชน การขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมมือการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ ตลอดจนสามารถบริหารจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน การวางแผนรองรับอำนวยความสะดวกในการเดินทางมาท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว เช่น การจัดวัสดุอุปกรณ์สำหรับการสาธิต การบริการรถนำเที่ยว มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน และการติดตามผลการดำเนินงานที่เป็นระบบ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมโดยการทำงานเป็นทีม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันรับผิดชอบในชุมชนท้องถิ่น สร้างความรักสามัคคีในชุมชน ในการจัดการสินค้าและบริการ วางแผนจัดการและดำเนินการทุกอย่างก่อนการเปิดให้บริการ นอกจากนี้ยังต้องมีการศึกษาวิจัยถึงสภาพ ปัญหา ความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดบริการที่พักแบบโฮมสเตย์ เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการจัดการสินค้าและบริการวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยว

2. รูปแบบด้านการตลาด การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวด้านการตลาด มีรูปแบบการพัฒนาสร้างแผนที่เดินที่สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ชุมชน เพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางการตลาดได้ง่ายขึ้น มีการจัดกิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม จัดที่พักในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดท่องเที่ยวแบบดิจิทัล มีการจองที่พักผ่าน OTA (Online Travel Agents) มากขึ้น รวมถึง

มีการใช้ facebook เป็นเครื่องมือสื่อสารการตลาดให้กับนักท่องเที่ยวไทย เช่น OTA (Online Travel Agents) Webpage Website Facebook Instagram Line เนื่องจากมีความสะดวกสามารถเข้าถึงได้ง่ายรวดเร็วมากขึ้น อีกทั้งนักท่องเที่ยวยังสามารถรับทราบโปรโมชั่นหรือข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น มีการพัฒนาขีดความสามารถของวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นการสร้างสมดุลในนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ ผ่านการตลาด การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวไทยเติบโตมากขึ้น วิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ได้รับความสนใจการนักท่องเที่ยวมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจที่พักประเภทโฮมสเตย์ในชุมชนท้องถิ่นที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี โฮมสเตย์มีการพัฒนาจุดเด่นและเอกลักษณ์ด้านการออกแบบที่พักโดยเป็นการผสมผสานระหว่างยุคเก่ากับยุคใหม่เข้าด้วยกัน มีรูปแบบสวยงามแปลก ส่วนใหญ่จะเป็นห้องพักรวมมีเตียงหลายเตียงห้องน้ำใช้ร่วมกัน แต่ปัจจุบันมีโฮมสเตย์ที่มีห้องส่วนตัวบริการด้วยมีการบริการที่หลากหลายตามความต้องการของตลาด ผู้ประกอบการและผู้สนใจธุรกิจที่พักแบบโฮมสเตย์มีความรู้ความเข้าใจในด้านการตลาดและสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น

3. รูปแบบด้านการประชาสัมพันธ์ มีรูปแบบพัฒนาสื่อออนไลน์ที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายช่องทาง มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์โดยหน่วยงานของรัฐ เอกชน บริษัทและมีการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการของสื่อมวลชนเข้ามาถ่ายทำแหล่งท่องเที่ยวชุมชน หรือรายการโทรทัศน์ การประชาสัมพันธ์ผ่านทางเอกสาร ได้แก่ บทความลงวารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร คู่มือการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีนักท่องเที่ยวในประเทศไทยที่ได้สัมผัสการท่องเที่ยวชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ ประชาสัมพันธ์โดยการถ่ายทอด การแนะนำบอกต่อ เขียนเรื่องราวประสบการณ์ที่ได้มาท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นและพักโฮมสเตย์ เผยแพร่ลงเว็บไซต์ต่าง ๆ facebook มีการใช้สื่อโฆษณาเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถจำชื่อของโฮมสเตย์ได้ผ่านการโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียง การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในรูปแบบลักษณะการออกบูธ มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนให้เข้าสู่ความเป็นอาเซียน มีรูปแบบการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์โดยรวบรวมรายชื่อโฮมสเตย์ของไทยไว้ในฐานข้อมูลที่สามารถค้นหาผ่าน google ได้ง่ายและสะดวก อีกทั้งยังมีไฮเปอร์ลิงก์ (hyperlink) เชื่อมไปยังเว็บไซต์ของโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนไปยังเว็บเพจที่มีข้อมูลการติดต่อโฮมสเตย์ไปยังเว็บเพจต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้เลือกท่องเที่ยวได้ตามความสนใจ

4. รูปแบบด้านกฎหมาย มีการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547, คำสั่งมาตรา 44 ของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ 6/2562 เรื่อง มาตรการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการประกอบธุรกิจโรงแรมบางประเภทเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562 สำคัญคือ 1) โรงแรมที่บริการเฉพาะห้องพัก 2) โรงแรม

ที่ให้บริการห้องพักและห้องอาหาร หรือสถานที่สำหรับบริการอาหาร หรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร ได้รับยกเว้นการบังคับใช้กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมตามกฎหมายว่าด้วยผังเมือง, กฎกระทรวง เรื่อง กำหนดลักษณะอาคารประเภทอื่นที่ใช้ประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2559, ประกาศและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551, ประกาศกำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ.2554, พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังต้องมีการให้ความรู้ด้านกฎหมายการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่การเป็นองค์กรธุรกิจ จัดอบรมการจดทะเบียนโฮมสเตย์เป็นนิติบุคคล ให้ความรู้ถึงข้อดี-ข้อเสียในการจดทะเบียนเป็นองค์กรทางธุรกิจ ศึกษาข้อกำหนดให้พร้อม และจดทะเบียนให้ถูกต้องก่อนจะเป็นโฮมสเตย์เพื่อลดข้อความผิดพลาดและควรที่จะไปแจ้งจดทะเบียนโฮมสเตย์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เรียบร้อยเพื่อให้ได้การคุ้มครองทางกฎหมาย

5. รูปแบบด้านการจัดการความรู้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น โดยมีการจัดการความรู้เกี่ยวกับการให้บริการรูปแบบการท่องเที่ยว เช่น รูปแบบการท่องเที่ยวท่องเที่ยวสวนผลไม้ รูปแบบการท่องเที่ยวทรัพยากรธรรมชาติ รูปแบบการท่องเที่ยวผสมผสานระหว่างท่องเที่ยวสวนผลไม้และทรัพยากรธรรมชาติ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รูปแบบการท่องเที่ยวด้านอาหาร รูปแบบการท่องเที่ยวด้านมิกิจกรรมอาชีพ รูปแบบการท่องเที่ยวด้านสถานที่สำคัญในชุมชน เป็นต้น และมีการสร้างเครือข่ายการจัดการความรู้ระหว่างชุมชนที่ประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น มหาวิทยาลัยกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน มีการอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการนำเสนอและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้และมีทักษะในเรื่องราวต่างที่หลากหลาย รวมถึงชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย มีการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อคนในชุมชนในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว มุ่งเน้นการจัดการองค์ความรู้และจัดตั้งศูนย์ข้อมูลชุมชนอย่างเป็นระบบเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว ผู้นำมีความรู้ความสามารถและมีธรรมาภิบาล พัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้และทักษะในด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยว อบรมและพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการนำเสนอและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวทางสื่อมีเดีย Social เว็บไซต์ต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและมีความโดดเด่นน่าดึงดูด รัฐบาลมีนโยบายด้านการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา ได้แก่ การจัดฝึกอบรมและพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาดูงาน การอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องวิสาหกิจชุมชน และการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ สื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและการประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนด้านสินเชื่อกับวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน การขยายการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ การประกวดวิสาหกิจชุมชน การขยายระบบสาธารณสุขภาค การพัฒนาผู้นำและสมาชิกให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ที่เหมาะสม เกิดความมั่นใจในการรวมกลุ่ม

เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ การส่งเสริมการจัดการความรู้ การสรุปทบทเรียน การประมวลความรู้ที่ได้จากการดำเนินงานทั้งในส่วนของสมาชิกและเจ้าหน้าที่ การจัดอบรมให้ความรู้ การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายและบุคคล ตลอดจนพัฒนาศูนย์เรียนรู้ที่ใช้ผลิต สาธิต และถ่ายทอดเทคโนโลยี

6. รูปแบบด้านวัฒนธรรม รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยนั้น มาจากชุมชนที่มีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีวิถีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน อีกทั้งมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ที่พักแบบโฮมสเตย์กลายเป็นแหล่งการท่องเที่ยวให้กับชุมชน มีความใกล้ชิดระหว่างนักท่องเที่ยวมากกว่าธุรกิจเกี่ยวกับที่พักอาศัยแบบอื่น ๆ อีกทั้งเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่นักท่องเที่ยวจะหาข้อมูลวัฒนธรรมเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมการฟื้นฟูอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โดยชุมชนร่วมกันกำหนด ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวสามารถให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมกับชุมชน มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการผลิตสินค้าและบริการเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว มีการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยว รวมทั้งรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นเผยแพร่ให้กับนักท่องเที่ยว ตลอดจนการแสดงหรือการละเล่นพื้นบ้าน กลุ่มโฮมสเตย์มีการบริการข้อมูลวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยวในการเที่ยวชมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน มีการตกแต่งสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความเรียบง่ายให้เข้ากับวิถีชีวิตชุมชน มีการจัดกิจกรรมศึกษาทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นให้แก่ผู้เข้าพัก มีรูปแบบบ้านพัก ทั้งแบบบ้านเดี่ยวที่ให้ความเป็นส่วนตัวให้ศึกษาวัฒนธรรมชีวิตท้องถิ่นมากขึ้นโดยเฉพาะโฮมสเตย์ตามวิถีชนบทเพราะนักท่องเที่ยวประหยัด มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยที่เน้นวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้าน ชุมชนถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจัดที่พักและอาหารให้กับนักท่องเที่ยวโดยได้รับค่าตอบแทนตามความเหมาะสมโดยโฮมสเตย์ รวมถึงกิจกรรมพื้นบ้านซึ่งเป็นเอกลักษณ์ดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ วิสาหกิจชุมชนโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยว ต้องให้เกิดความสมดุลกับกิจกรรมท่องเที่ยวควบคู่ไปกับประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน เพื่อสร้างความโดดเด่นรักษาเอกลักษณ์ความเป็นอยู่มีวัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่น และเป็นไกด์แนะนำการท่องเที่ยวแบบท้องถิ่นอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในประเทศไทยการอภิปรายผลการวิจัย มีดังนี้

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในประเทศไทยประกอบด้วย 1) รูปแบบการจัดการสินค้าและบริการ มีการสร้างมูลค่าเพิ่มในการให้บริการโฮมสเตย์ พัฒนาปรับปรุงห้องพักและบริเวณโดยรอบให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน เน้นการสร้างอัตลักษณ์ให้เป็นที่รู้จัก โดยอิงกับประวัติศาสตร์ชุมชน 2) รูปแบบด้านการตลาด มีการพัฒนาสร้างแผนที่เดินที่สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ชุมชนเพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางการตลาดได้ง่ายขึ้น จัดที่พักโฮมส

เคยในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดท่องเที่ยวแบบดิจิทัล 3) รูปแบบด้านการประชาสัมพันธ์ มีรูปแบบพัฒนาสื่อออนไลน์ที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ที่พักโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายช่องทาง 4) รูปแบบด้านกฎหมาย มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 ประกาศกระทรวงกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551 ประกาศมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 5) รูปแบบด้านการจัดการความรู้ มีการสร้างเครือข่ายการจัดการความรู้ระหว่างรัฐกับชุมชนที่ประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น มหาวิทยาลัยกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาศูนย์เรียนรู้ที่ใช้ผลิต สาธิต และถ่ายทอดเทคโนโลยี 6) รูปแบบด้านวัฒนธรรม มีรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยในวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

ทั้งนี้รูปแบบการจัดการสินค้าและบริการมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน ผู้ประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยพัฒนาปรับปรุงที่พักให้แปลกใหม่มากขึ้น การจัดตั้งกลุ่มเพื่อบริหารจัดการสินค้าและบริการวิสาหกิจชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อหารายได้อีกทางมีการพัฒนาโฮมสเตย์ให้สามารถเป็นที่พักสำหรับผู้ที่มาศึกษาดูงาน ผู้ประกอบกิจการโฮมสเตย์มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการตลาด พัฒนาศักยภาพด้านการตลาดและบริการของโฮมสเตย์ มีการพัฒนาที่พักให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ สร้างอัตลักษณ์ของที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถแข่งขันด้านราคากับคู่แข่งได้ เพิ่มช่องทางในการติดต่อให้มากขึ้นเช่น website email มีการเพิ่มป้ายบอกทางให้ชัดเจน รัฐบาลส่งเสริมการตลาดโดยความร่วมมือ กับหลายภาคส่วนในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้กับที่พักแบบโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการตลาด โดยยึดหลักกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโฮมสเตย์เป็นกฎหมายที่มีรากฐานและสาระสำคัญของสถานที่พัก หลักการและแนวคิดโดยรวมอาจไม่ทันต่อรูปแบบการให้บริการที่พักที่เปลี่ยนแปลงไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน มีการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อคนในชุมชนในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายและบุคคล ตลอดจนพัฒนาศูนย์เรียนรู้ที่ใช้ผลิต สาธิต และถ่ายทอดเทคโนโลยี รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยในปัจจุบันถือว่ามีความประสบความสำเร็จ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้าน และมีศักยภาพในการถ่ายทอดวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน พร้อมจัดที่พักและอาหารที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งมีผู้สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว ได้แก่ พีรชัย กุลชัย (2557) ที่กล่าวว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์แบบโฮมสเตย์ เกิดการรวมกลุ่มคนในชุมชนที่สนใจเข้าร่วมเปิดบ้านพักรองรับให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสัมผัสวิถีชีวิตของชุมชน วรณรัตน์ ศรีรัตน์ (2561) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย มีรูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย มีวิธีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผ่านสื่อและ

ช่องทางของหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก เน้นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นหรือจุดขายของโฮมสเตย์ และ อัจฉรา เมฆสุวรรณ (2563) กล่าวว่า การพัฒนาสมรรถนะโฮมสเตย์ของการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เชิง วัฒนธรรมผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการดำเนินการที่โดดเด่นในด้านกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว และโฮมสเตย์ และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2555) กล่าวว่า ด้านการส่งเสริมการตลาด/ ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ (Promotion) มีการจัดทำเว็บไซต์ของโฮมสเตย์ ที่รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของโฮมสเตย์ค่าใช้จ่ายกิจกรรมการท่องเที่ยว แผนที่การเดินทาง โปรแกรมการ ท่องเที่ยว และสถานที่ติดต่ออย่างละเอียด เพื่อให้นักท่องเที่ยวศึกษาข้อมูลในการท่องเที่ยว และ โน้ร้อสมัส เจ๊ะมามะ (2564) กล่าวว่า การจัดตั้งและสภาพพื้นที่ของโฮมสเตย์และวัตถุประสงค์ที่เป็น การส่งเสริมให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชนบท ซึ่งงานของ อีรพงศ์ ไชยมังคละ และ นฤมล อนุสนธิ์ พัฒน์ (2563) เสนอว่าควรมีการจัดการความรู้และพัฒนาองค์ความรู้ให้กับชุมชนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านดิจิทัลและการปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอผลิตภัณฑ์และสร้างนวัตกรรมให้กับวิสาหกิจ ชุมชน สร้างเครือข่ายผู้ผลิต-ผู้บริโภคเพื่อเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์สินค้าวิสาหกิจชุมชน ท้องถิ่นให้เป็นสากลมากยิ่งขึ้น และ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2564) กล่าวว่า ควรมีการ จัดให้มีมุมให้ความรู้และจัดแสดงข้อมูลด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นในศูนย์โฮมสเตย์ และ ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์ (2562) กล่าวว่า รูปแบบศักยภาพวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ได้แก่ ทิศทางวิสาหกิจชุมชน การวางแผนการดำเนินการวิสาหกิจ ชุมชน การบริหารตลาด การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และกระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และ อัจฉรา เมฆสุวรรณ (2563) กล่าวว่า แนวทางในการ พัฒนาสมรรถนะให้เข้าสู่มาตรฐานของโฮมสเตย์ไทย คือการร่วมกันรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนโฮมสเตย์ การต่อยอดการประกอบการและสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว สร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมและการดำเนินการให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในรูปแบบของเครือข่ายชุมชน นอกจากนี้ การให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการรูปแบบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน สะท้อน ดังเช่นผลการศึกษาของชเนตติ พุ่มพฤษ และนฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ (2563) ที่กล่าวเป็น รูปธรรมไว้ว่า บทบาทที่เกิดจากการมีภาวะผู้นำที่มาจากโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมใน ท้องถิ่น สามารถนำมาใช้ประโยชน์ด้านการประสานงานทั้งภายในและภายนอกวิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้ บทบาทในการชี้แนะ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะด้านค่านิยมของ ชุมชนเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินงานเพื่อกระตุ้นความคิดและการปฏิบัติต่อสมาชิกของ วิสาหกิจชุมชนให้เกิดคุณสมบัติความเป็นผู้นำ ในด้านความเสียสละ ความมุ่งมั่น ความมีอุดมการณ์ ก่อให้เกิดสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชนและผู้มีส่วนได้เสียในวิสาหกิจชุมชน ท้ายที่สุดผู้นำวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องมีทักษะในการสร้างกลไกสำคัญที่มุ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้อายุยืนเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเติบโตอย่างมีอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge) การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในประเทศไทย ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการสินค้าและบริการ มีการจัดการสินค้าและบริการ สร้างมูลค่าเพิ่มในการให้บริการโฮมสเตย์ พัฒนาปรับปรุงห้องพักและบริเวณโดยรอบให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน เน้นการสร้างอัตลักษณ์ให้เป็นที่รู้จัก โดยอิงกับประวัติศาสตร์ชุมชน พัฒนาโฮมสเตย์ให้สามารถเป็นที่พักสำหรับผู้ที่มาศึกษาดูงานในท้องถิ่นในชุมชน วางแผน เตรียมการในรูปแบบของการจัดตั้งกลุ่มเพื่อบริหารจัดการสินค้าและบริการวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสเรียนรู้วิถีชีวิตของแต่ละชุมชน

2. รูปแบบด้านการตลาด มีการพัฒนาสร้างแผนที่ได้เดินที่สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ชุมชนเพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางการตลาดได้ง่ายขึ้น จัดที่พักโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดท่องเที่ยวแบบดิจิทัล มีการจองที่พักผ่าน OTA (Online Travel Agents) มากขึ้น รวมถึงมีการใช้ facebook เป็นเครื่องมือสื่อสารการตลาดให้กับนักท่องเที่ยวไทย เช่น OTA (Online Travel Agents) Webpage Website Facebook Instagram Line เนื่องจากมีความสะดวก สามารถเข้าถึงได้ง่ายรวดเร็วมากขึ้น

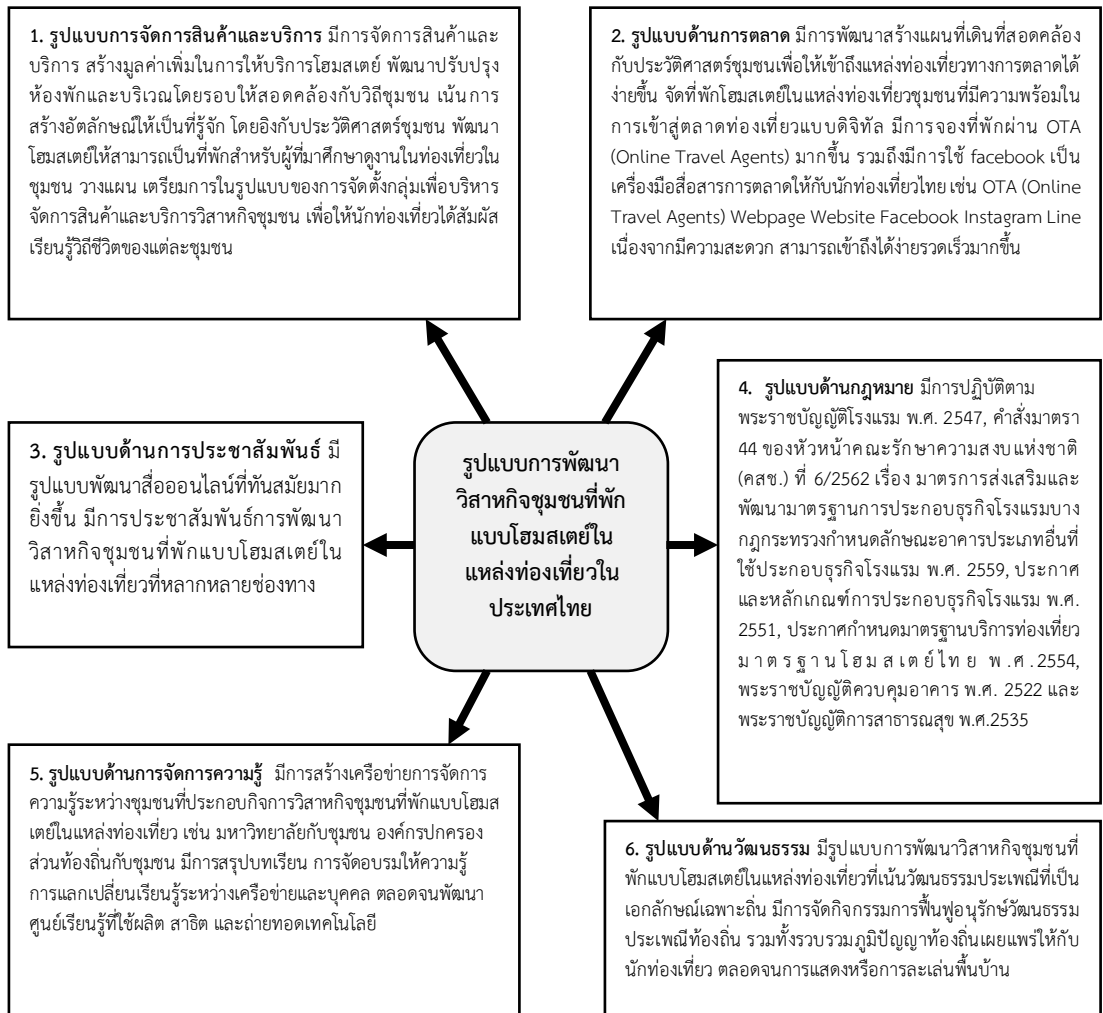
3. รูปแบบด้านการประชาสัมพันธ์ มีรูปแบบพัฒนาสื่อออนไลน์ที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น มีการประชาสัมพันธ์การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายช่องทาง

4. รูปแบบด้านกฎหมาย มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547, คำสั่งมาตรา 44 ของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ 6/2562 เรื่อง มาตรการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการประกอบธุรกิจโรงแรมบาง กฎกระทรวงกำหนดลักษณะอาคารประเภทอื่นที่ใช้ประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2559, ประกาศและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551, ประกาศกำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ.2554, พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

5. รูปแบบด้านการจัดการความรู้ มีการสร้างเครือข่ายการจัดการความรู้ระหว่างชุมชนที่ประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น มหาวิทยาลัยกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน มีการสรุปบทเรียน การจัดอบรมให้ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายและบุคคล ตลอดจนพัฒนาศูนย์เรียนรู้ที่ใช้ผลิต สาธิต และถ่ายทอดเทคโนโลยี

6. รูปแบบด้านวัฒนธรรม มีรูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีการจัดกิจกรรมการฟื้นฟูอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น รวมทั้งรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นเผยแพร่ให้กับนักท่องเที่ยว ตลอดจนการแสดงหรือการเล่นพื้นบ้าน

สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge) ตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในแหล่งท่องเที่ยวของไทยให้เพียงพอ

1.2 รัฐบาลควรวางแผนจัดระบบการตรวจและประเมินผลการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง

1.3 รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือด้านการประชาสัมพันธ์ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหรือที่พักวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์

1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความช่วยเหลือให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย การให้บริการวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการให้บริการการท่องเที่ยวและที่พักโฮมสเตย์วิสาหกิจชุมชนที่ สัมผัสวัฒนธรรมวิถีชุมชน

2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐานและคุณภาพวิสาหกิจชุมชนที่พัก โฮมสเตย์

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จวิสาหกิจชุมชนที่พักแบบโฮมสเตย์ในประเทช ไทย

2.4 ควรศึกษารูปแบบด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์วิสาหกิจชุมชนที่พักแบบ โฮมสเตย์

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรวรรณ สังขกร. (2552). การพัฒนาเมืองชายแดนเพื่อรองรับผลกระทบจากการท่องเที่ยวและ การค้าในกลุ่มแม่น้ำโขง. (รายงานผลการวิจัย). สถาบันวิจัยสังคม: เชียงใหม่.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). มาตรฐานโฮมสเตย์ของอาเซียน. กรุงเทพฯ: กระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา.
- _____. (2555). การบริหารงานของกลุ่มโฮมสเตย์. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). “ก.ท่องเที่ยวฯ” เปิดรายได้รวมท่องเที่ยวไทย 11 เดือนแรกปี 63 วูบแรง 1.93 ล้านล้านบาท. สืบค้น 28 กันยายน 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/914548>
- ชนตติ พุ่มพุกษ์ และนฤมล อนุสนธิ์พัฒน์. (2563). ศักยภาพและความเข้มแข็งของวิสาหกิจ ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์. 22(1), 133-144.
- ธีรพงศ์ ไชยมังคละ และนฤมล อนุสนธิ์พัฒน์. (2563). รูปแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท้องถิ่นใน ยุค Digital Disruption. ใน การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3. (น. 409-421). ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และสุธี โกสิยสิทธิ์. (2563). รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นไทย 4.0. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 5(2), 289-304.
- โนร์อัสมัส เจ๊ะมามะ. (2564). มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมธุรกิจโฮมสเตย์เพื่อการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. วารสารรัฐศาสตร์. 15(40), 160 – 172.
- ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์. (2562). รูปแบบศักยภาพวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการ ดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวโฮมสเตย์. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 13(2), 83 – 100.

- พิมพ์พิศา จันทน์มณี. (2562). แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนอ่าวแก้ว อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง. ลำปาง: วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง.
- พีรชัย กุลชัย. (2557). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์แบบโฮมสเตย์ จังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด. *วารสารแก่นเกษตร*. 42(1), 555 – 561.
- วรรณรัตน์ ศรีรัตน์. (2561). การพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยในจังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*. 20 (พิเศษ), 41-51.
- สรวิวรรณ เจริญภักดี. (2561). แผนธุรกิจโฮมสเตย์บ้านสวน. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2559). *ผลกระทบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- อัจฉรา เมฆสุวรรณ. (2563). การพัฒนาสมรรถนะโฮมสเตย์ของการท่องเที่ยว สร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดลำปาง. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*. 3(2), 106 – 122.
- Bhatia, A.K. (1983). *Tourism development*. New Delhi: Sterling Publishers.
- Elizabeth, Boo. (1991). *Ecotourism : The Potentials and Pitfalls*. USA: Washington D.C.
- Hector, Ceballos-Lascurain. (1988). The Future of Ecotourism. *Mexico Journal*. 17(1), 13.
- Mogalakwe, M. (2006). The Use of Document Research Methods in Social Research. *African Sociological Review*. (10)1, 221–230
- Scott, J. (1990). *A Matter of Record, Documentary Sources in Social Research*. Cambridge: Policy Press.
- The Ecotourism Society. (1991). *The potentials and pitfalls*. USA: Washington D.C.
- Wellington, J. (2000). *Education Research: Contemporary Issues and Practical Approaches*. London: Continuum.

